

Podatek od spadku: nowe progi, stawki i ograniczenie ulg

W lipcu bieżącego roku złożony został poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn. Najistotniejszą z zaproponowanych zmian jest ograniczenie możliwości korzystania ze zwolnienia od podatku w przypadku nabycia własności rzeczy lub praw majątkowych do wysokości wartości czystej 1.000.000 zł (jednego miliona złotych) w okresie 5 lat przez małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę. Jak uzasadniają twórcy projektu, kwotowe ograniczenie możliwości korzystania ze zwolnienia będzie miało znaczenie wyłącznie dla osób bardzo dobrze sytuowanych i nie wywoła sprzeciwów społecznych, a jednocześnie stanowić będzie realizację zasady sprawiedliwości społecznej. Warunkiem skorzystania z tego zwolnienia, będzie zgłoszenie nabycia własności rzeczy lub praw majątkowych właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego w terminie 6 miesięcy od dnia powstania obowiązku podatkowego, zaś w przypadku nabycia w drodze dziedziczenia w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia sądu stwierdzającego nabycie spadku.

Dla usprawnienia kwestii rozliczania nabywania własności rzeczy lub praw majątkowych w okresie pięcioletnim, zaproponowano wprowadzenie nowego ust. 4a do art. 4a ustawy. Zgodnie z nim, jeżeli nabycie od tej samej osoby następuje więcej niż jeden raz, do wartości rzeczy i praw majątkowych ostatnio nabytych dolicza się wartość rzeczy i praw majątkowych nabytych od tej osoby lub po tej osobie w okresie 5 lat poprzedzających rok, w którym nastąpiło ostatnie nabycie. Nabywca obowiązany jest w zeznaniu podatkowym lub w akcie notarialnym wymienić rzeczy i prawa majątkowe nabyte w podanym okresie pięcioletnim.

Celem uproszczenia i ujednoczenia wysokości kwot zwolnień od podatku we wszystkich grupach podatkowych przy nabywaniu własności rzeczy i praw majątkowych, w projekcie ustawy zaproponowano wprowadzenie zaokrąglonych do pełnych kwot trzech progów:

- 1) **15.000 zł** – jeżeli nabywcą jest osoba zaliczana do I grupy podatkowej (małżonek, zstępni, wstępni, pasierb, zięć, synowa, rodzeństwo, ojczym, macocha i teściowie);
- 2) **10.000 zł** – jeżeli nabywcą jest osoba zaliczana do II grupy podatkowej (zstępni rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępni i małżonkowie pasierbów, małżonkowie rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonkowie rodzeństwa małżonków, małżonkowie innych zstępnych);
- 3) **5.000 zł** – jeżeli nabywcą jest osoba zaliczana do III grupy podatkowej (inni nabywcy).

Dotychczas bowiem opodatkowaniu podlega nabycie przez nabywcę, od jednej osoby, własności rzeczy i praw majątkowych o czystej wartości przekraczającej:

- 1) 9.637 zł - jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do I grupy podatkowej;
- 2) 7.276 zł - jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do II grupy podatkowej;
- 3) 4.902 zł - jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do III grupy podatkowej.

Twórcy projektu idą dalej i w zmienionym art. 15 znoszą dotychczasowe skale podatkowe dla trzech grup podatników, upraszczając bardzo skomplikowane aktualnie obowiązujące metody naliczania podatku:

- 1) Dla nabywców zaliczonych do I grupy podatkowej podatek wynosi
 - 3% dla kwoty nadwyżki do 10 278 zł
 - 308 zł 30 gr i 5% nadwyżki ponad 10 278 zł dla kwoty nadwyżki od 10 278 do 20 556 zł
 - 822 zł 20 gr i 7% nadwyżki ponad 20 556 zł dla kwoty nadwyżki od 20 556 zł

- 2) Dla nabywców zaliczonych do II grupy podatkowej
 - 7% dla kwoty nadwyżki do 10 278 zł
 - 719 zł 50 gr i 9% nadwyżki ponad 10 278 zł dla kwoty nadwyżki od 10 278 do 20 556 zł
 - 1644 zł 50 gr i 12% nadwyżki ponad 20 556 zł dla kwoty nadwyżki od 20 556 zł

- 3) Dla nabywców zaliczonych do III grupy podatkowej
 - 12% dla kwoty nadwyżki do 10 278 zł
 - 1233 zł 40 gr i 16% od nadwyżki ponad 10 278 dla kwoty nadwyżki od 10 278 do 20 556 zł
 - 2 877 zł 90 gr i 20 % od nadwyżki ponad 20 556 zł dla kwoty nadwyżki od 20 556 zł

W konsekwencji proponuje się trzy nowe stawki podatku dla każdej z grup, o charakterze liniowym, odpowiednio:

- 1) od nabywców zaliczonych do I grupy podatkowej: **1%**;
- 2) od nabywców zaliczonych do II grupy podatkowej: **2%**;
- 3) od nabywców zaliczonych do III grupy podatkowej: **3%**.

Kolejna zmiana dotyczyć ma określenia dnia, na który określona jest wartość nabytych rzeczy i praw majątkowych. Obecnie regulacja odsyła do dnia powstania obowiązku podatkowego w zakresie wartości rzeczy i praw oraz skal podatkowych. Proponowana zmiana przenosi ten moment na dzień złożenia zeznania podatkowego. Na takiej zmianie skorzystać mają wszyscy podatnicy składający zeznania pod dniu wejścia znowelizowanej ustawy.

Jak czytamy w uzasadnieniu projektowanych zmian, głównym celem twórców nowelizacji jest: „uproszczenie przepisów, racjonalizacja stawek podatkowych, które z uwag na wysokość blokują obrót w drodze darowizn, a niejednokrotnie prowadzą do zawierania umów pozornie odpłatnych, opodatkowanych znacznie niższymi stawkami podatku od czynności cywilnoprawnych. Praktyka taka poza problemem ważności takich pozornych umów utrudnia

członkom najbliższej rodziny dochodzenie roszczeń z tytułu zachowku”. Co więcej, z uwagi na proponowane obniżenie stawek podatku, proponowana jest likwidacja systemu ulg, m.in. poprzez skreślenie art. 16, tj. ulgi mieszkaniowej.

Dla porządku wskazać należy, iż projekt ten zakłada również zróżnicowanie sposobu określenia wartości służebności (wysokość określona przez nabywcę, z odpowiednim zastosowaniem art. 8 ust 4 ustawy) i użytkowania (4% wartości). Zaproponowano również skreślenie art. 17 przewidującego podwyższenie kwot wartości rzeczy i praw majątkowych w zwolnionych od podatku oraz niepodlegających opodatkowaniu, także przedziały nadwyżki kwot wartości rzeczy i praw majątkowych podlegających opodatkowaniu – w przypadku wzrostu cen towarów nieżywnościowych trwałego użytku o ponad 6 %, w stopniu odpowiadającym wzrostowi tych cen.

Dodatkowo wskazać należy, iż celem wykonania orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 lipca 2011r. (P 36/10), niezależnie do ww. projektu zmian ustawy, Senat wniósł do Sejmu projektu ustawy zmieniającej ustawę o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn oraz ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych. Senacki projekt ogranicza się do wprowadzenia przepisów intertemporalnych ustawy zmieniającej z 2006r. w zakresie dotyczącym uwzględnienia prawa do ulgi mieszkaniowej osób zaliczanych do III grupy podatkowej, które w związku ze zmianą z dniem 1 stycznia 2007r. warunków korzystania z ulgi mieszkaniowej (określonej w art. 16 ust. 1 pkt 3 ustawy o podatku od spadków i darowizn), nie mogą aktualnie z tej ulgi skorzystać. Projekt ten określa termin do wniesienia żądania wznowienia postępowania, do dnia 31 grudnia 2013 roku. Pierwsze czytanie senackiego projektu odbyło się w Sejmie w dniu 26 września 2013 roku, po czym projekt ustawy został skierowany do Komisji Finansów Publicznych.

Wracając jednak do mającej nieść zmiany dla większości podatników propozycji poselskiego projektu zmiany ustawy o podatku od spadków i darowizn, do zaawansowanych prac nad tym projektem oraz ewentualnego wejścia w życie nowelizacji, zdaje się iż będziemy musieli poczekać do czasu wejścia w życie propozycji płynących z Senatu, skoro dotyczą one regulacji ulgi mieszkaniowej, którą co do zasady poselski projekt wykreśla.

Autor: Monika Bożek, radca prawny, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy